

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

RAPORT O POMOCY *DE MINIMIS* W POLSCE UDZIELONEJ PRZEDSIĘBIORCOM W 2017 ROKU

Warszawa, grudzień 2018 roku

Raport został opracowany przez Departament Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK

SPIS TREŚCI

I. POMOC <i>DE MINIMIS</i> I KOMPETENCJE PREZESA UOKIK	4
II. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	7
III. POMOC <i>DE MINIMIS</i> W UJĘCIU PRZEKROJOWYM	11
1. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według jej rodzaju	11
2. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według form pomocy	12
3. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według podstaw prawnych	16
4. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według podmiotów udzielających pomocy	18
5. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według województw	23
6. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według formy prawnej beneficjenta pomocy	26
7. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według wielkości beneficjentów	27
8. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według źródła pochodzenia pomocy	29
IV. PODSUMOWANIE	30

I. POMOC *DE MINIMIS* I KOMPETENCJE PREZESA UOKiK

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1)¹, pomoc, której wartość dla danego beneficjenta w okresie trzech kolejnych lat podatkowych nie przekracza 200 tys. euro lub 100 tys. euro w sektorze transportu drogowego towarów (uwzględnia się wszelką pomoc *de minimis* otrzymaną przez danego przedsiębiorcę, niezależnie od jej źródła i przeznaczenia), czyli tzw. *pomoc de minimis*, nie wpływa na handel między państwami członkowskimi i/lub nie zakłóca bądź nie grozi zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)².

Ponadto od 29 kwietnia 2012 roku obowiązuje rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym³, które określa warunki dopuszczalności pomocy *de minimis* stanowiącej rekompensatę za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym. Limit dla tego rodzaju pomocy wynosi 500 tys. euro w ciągu 3 lat podatkowych i związany jest ściśle z usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym. Zgodnie z rozporządzeniem pomoc tę można łączyć z innymi rodzajami pomocy *de minimis* do wysokości 500 tys. euro w ciągu 3 kolejnych lat podatkowych.

W związku z brakiem wpływu na handel wewnątrzunijny, pomoc *de minimis* nie jest szczegółowo omawiana w sporządzanym corocznie przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów *Raporcie o pomocy publicznej*. Ze względu jednak na to, że co roku łączna wartość pomocy *de minimis* jest stosunkowo duża (w roku 2017 wyniosła 6 740,8 mln zł)⁴, od 2008 roku Prezes UOKiK przygotowuje odrębny raport dotyczący tej pomocy. Niniejszy raport dotyczy pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w 2017 roku.

Jednocześnie należy wyjaśnić, iż niniejszy raport dotyczy wszelkiej pomocy udzielanej zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*. Biorąc pod uwagę fakt, iż rozporządzenie to, co do zasady, stosuje się również do pomocy w sektorze przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych⁵, niniejszy raport obejmuje również pomoc *de minimis* w tym sektorze. Raport obejmuje także pomoc *de minimis* stanowiącą rekompensatę za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii

¹ Rozporządzenie to obowiązuje od 1 stycznia 2014 r., wcześniej pomoc *de minimis* była uregulowana rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5, z późn. zm.).

² Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, str. 47.

³ Dz. Urz. UE L 114 z 26.04.2012, str. 8, z późn. zm.

⁴ Wszystkie dane liczbowe dotyczące pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku zostały przedstawione według stanu na dzień 7 maja 2018 r.

⁵ Wyjątki w tym zakresie określone zostały w art. 1 ust. 1 lit. c rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.

Raport nie uwzględnia natomiast pomocy *de minimis* w rolnictwie i rybołówstwie, o której mowa w *rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9)*⁶, która jest monitorowana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zgodnie z *rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis* oraz *rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym*:

- łączna kwota pomocy *de minimis* dla danego beneficjenta nie może przekroczyć 200 tys. euro w okresie trzech kolejnych lat podatkowych, 100 tys. euro w sektorze transportu drogowego towarów oraz 500 tys. euro w zakresie finansowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym,
- pomoc *de minimis* musi być „przejrzysta”, tzn. musi istnieć możliwość obliczenia *ex ante* ekwiwalentu dotacji brutto bez potrzeby przeprowadzania oceny ryzyka,
- pomoc *de minimis* nie może być łączona z pomocą publiczną w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, w przypadku gdyby taka kumulacja miała skutkować przekroczeniem poziomu intensywności tej pomocy publicznej,
- w niektórych sektorach możliwość udzielania pomocy *de minimis* podlega szczególnym zasadom, wykluczającym lub ograniczającym możliwości jej udzielania (dotyczy to produkcji rolnej, rybołówstwa, akwakultury i transportu),
- pomocy *de minimis* stanowiącej rekompensatę za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym nie można łączyć z żadną rekompensatą w odniesieniu do tych samych usług bez względu na to, czy stanowi ona pomoc państwa czy nie.

Zgodnie z art. 6 *rozporządzenia nr 1407/2013* oraz art. 3 *rozporządzenia nr 360/2012*, przed przyznaniem pomocy *de minimis* państwo członkowskie musi uzyskać od podmiotu ubiegającego się o tę pomoc oświadczenie w formie pisemnej lub elektronicznej na temat wszelkiej pomocy *de minimis* przyznanej mu w ciągu bieżącego roku oraz dwóch poprzedzających go lat. Zobowiązanie to zostało odzwierciedlone w art. 37 *ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej*⁷, zgodnie z którym przedsiębiorca ubiegający się o pomoc *de minimis* ma obowiązek przedstawienia wszystkich zaświadczeń (lub oświadczenia) o wielkości takiej pomocy otrzymanej w powyższym okresie lub oświadczenia o jego nieotrzymaniu.

Zaświadczenia o pomocy de minimis, o których szczegółowo mowa w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy de minimis i pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie*⁸, wydawane są beneficjentowi

⁶ Rozporządzenie to obowiązuje od 1 stycznia 2014 r., wcześniej pomoc *de minimis* w rolnictwie i rybołówstwie była uregulowana *rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy de minimis w sektorze produkcji rolnej (Dz. Urz. UE L 337 z 21.12.2007, str. 35, z późn. zm.)*.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 362.

⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 350.

pomocy *de minimis* przez podmiot udzielający tego rodzaju pomocy na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Umożliwiają one weryfikowanie nieprzekraczania przez przedsiębiorcę właściwych limitów, o których mowa powyżej. W sytuacji, gdy limit ten zostałby przekroczony, organ, do którego zwrócił się wnioskodawca, zobowiązany jest odmówić udzielenia takiej pomocy.

Zadaniem Prezesa UOKiK w zakresie pomocy *de minimis* jest przede wszystkim monitorowanie jej udzielania, to jest gromadzenie przesyłanych sprawozdań o udzielonej pomocy *de minimis* w centralnej, na bieżąco aktualizowanej bazie danych o udzielonej pomocy *de minimis* (obsługiwanej przez aplikację SHRIMP). Baza ta, tzw. centralny rejestr pomocy *de minimis*, umożliwia podmiotom udzielającym pomocy *de minimis* weryfikowanie bezpośrednio przed udzieleniem tej pomocy (na zasadzie dostępu *on-line*) wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej już przez danego beneficjenta, a w konsekwencji możliwości udzielenia mu kolejnej pomocy przy uwzględnieniu obowiązującego limitu. Zadanie to może być realizowane dzięki włączeniu w 2013 r. do systemu SHRIMP ostatniej grupy podmiotów udzielających pomocy *de minimis* w Polsce oraz skróceniu terminu sprawozdawczego, który wynosi obecnie 7 dni.

Ponadto, rola Prezesa UOKiK w zakresie udzielania pomocy *de minimis* sprowadza się do zapewnienia zgodności projektów programów tej pomocy z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 360/2012 i obejmuje m.in.:

- aktywne uczestnictwo w procesie legislacyjnym w odniesieniu do projektów aktów prawnych będących podstawami prawnymi udzielania pomocy *de minimis* (zgłaszanie uwag i propozycji sformułowań konkretnych przepisów),
- zgłaszanie w terminie 14 dni zastrzeżeń do projektów programów pomocowych *de minimis* w zakresie przejrzystości planowanej pomocy,
- zgłaszanie organom udzielającym pomocy *de minimis* informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w jej udzielaniu (niezgodność z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 oraz nr 360/2012) oraz sprawozdawaniu (brak sprawozdań, niezgodności z zaświadczeniami *de minimis*).

Niniejszy raport został opracowany na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach przekazywanych do Prezesa UOKiK przez podmioty udzielające pomocy. Przy sporządzaniu niniejszego raportu przyjęto metodologię analogiczną do zastosowanej przy opracowaniu Raportu o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2017 roku.

II. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Tabela 1 Statystyka ogólna

Wskaźniki	2016	2017
Liczba podmiotów, które udzieliły pomocy <i>de minimis</i>	3,4 tys.	3,6 tys.
Liczba beneficjentów, którzy otrzymali pomoc	253 tys.	268 tys.
Liczba przypadków pomocy	738 tys.*	763 tys.*
Liczba przypadków przypadających średnio na jednego beneficjenta	2,9	2,8
Wielkość pomocy <i>de minimis</i> przypadająca średnio na jednego beneficjenta	20,9 tys. zł (4,8 tys. euro**)	25,2 tys. zł (5,9 tys. euro**)

*Liczba przypadków pomocy jest kilkukrotnie wyższa od liczby beneficjentów, m.in. z następujących względów:

- możliwości korzystania przez jednego beneficjenta z pomocy o różnej formie, źródle pochodzenia,
- wykazywania 4 razy w roku (na dzień udzielenia) pomocy w formie ustawowego zwolnienia osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą z podatku od nieruchomości,
- możliwości dokonywania korekt ujemnych przez organy podatkowe w przypadku niewywiązania się przez beneficjenta z układu ratalnego spłaty podatku wynikającego z decyzji.

**Przyjmując średnie kursy: w 2016 r. 1 euro = 4,3625 zł, w 2017 r. 1 euro = 4,2576 zł.

Tabela 2 Wartość pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w 2017 roku

Ogólna wartość pomocy <i>de minimis</i>	2017		
	mln zł	mln euro	% PKB
	6 740,8	1 583,3	0,34

Analiza sprawozdań podmiotów udzielających pomocy wykazała, że ogólna wartość pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku wyniosła 6 740,8 mln zł, co stanowi 1 583,3 mln euro⁹. Pomoc *de minimis* udzielona przedsiębiorcom w 2017 roku stanowiła **0,34 proc. PKB**.

W porównaniu z rokiem poprzednim, w 2017 roku odnotowano zwiększenie wartości pomocy *de minimis* o ok. 1,5 mld zł. Jednocześnie zwiększeniu uległa wartość większości wskaźników określonych w tabeli 1. Spadek odnotowano jedynie w zakresie liczby przypadków pomocy przypadających na jednego beneficjenta.

W 2017 roku liczba beneficjentów pomocy *de minimis* była większa o ok. 15 tys. w porównaniu z 2016 rokiem, a liczba podmiotów udzielających tej pomocy wzrosła o ok. 200, co przełożyło się także na większą o ok. 25 tys. liczbę przypadków pomocy *de minimis* w porównaniu z rokiem poprzednim.

⁹ Przyjmując średni kurs w 2017 roku: 1 euro = 4,2576 zł.

Na wykresie 1 przedstawiono wartość pomocy *de minimis* udzielonej w latach 2013-2017. W 2014 roku wartość ta wzrosła w stosunku do roku 2013 o ok. 9 proc., osiągając 6 629,6 mln zł. W 2015 roku odnotowano spadek wartości udzielonej pomocy o ok. 1/4 w porównaniu z rokiem poprzednim, następnie jej wartość zaczęła ponownie rosnąć - w roku 2016 o ponad 8 proc., a w 2017 roku o ponad 1/4.

W latach 2013-2014 wzrost wartości pomocy *de minimis* związany był przede wszystkim ze wzrostem kwoty pomocy udzielanej na podstawie:

- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁰,
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹¹ na dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników,

oraz zmianą ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne¹² i rozpoczęciem udzielania pomocy *de minimis* przedsiębiorcom w formie gwarancji przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Natomiast w 2015 roku spadek wartości udzielonej pomocy był związany głównie ze zmniejszeniem wartości pomocy udzielanej w ramach ustawy z dnia 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹³, ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁴ oraz ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013¹⁵. Spadek wynikał głównie z zakończenia projektów realizowanych w ramach programów unijnych perspektywy finansowej 2007-2013, a tym samym zmniejszenia wartości udzielanej pomocy *de minimis*.

Mimo dalszego znacznego spadku pomocy udzielanej na podstawie ww. ustaw, w 2016 roku ogólna wartość pomocy *de minimis* wzrosła. Wynikało to przede wszystkim ze zwiększenia wartości pomocy udzielanej na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Na większą skalę zaczęto też udzielać pomocy w ramach ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020¹⁶ oraz ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹⁷.

W 2017 roku nastąpił znaczny wzrost pomocy (o ponad 1/4 w stosunku do roku poprzedniego), wynikający w dużej mierze ze zwiększenia wartości pomocy udzielanej w ramach projektów unijnych finansowanych ze środków perspektywy finansowej 2014-2020. Znacząco wzrosła pomoc udzielana na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. W 2017 roku rozpoczęto również udzielanie pomocy na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów

¹⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.

¹¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.

¹² Dz. U. z 2018 r. poz. 1808.

¹³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1307, z późn. zm.

¹⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 110, z późn. zm.

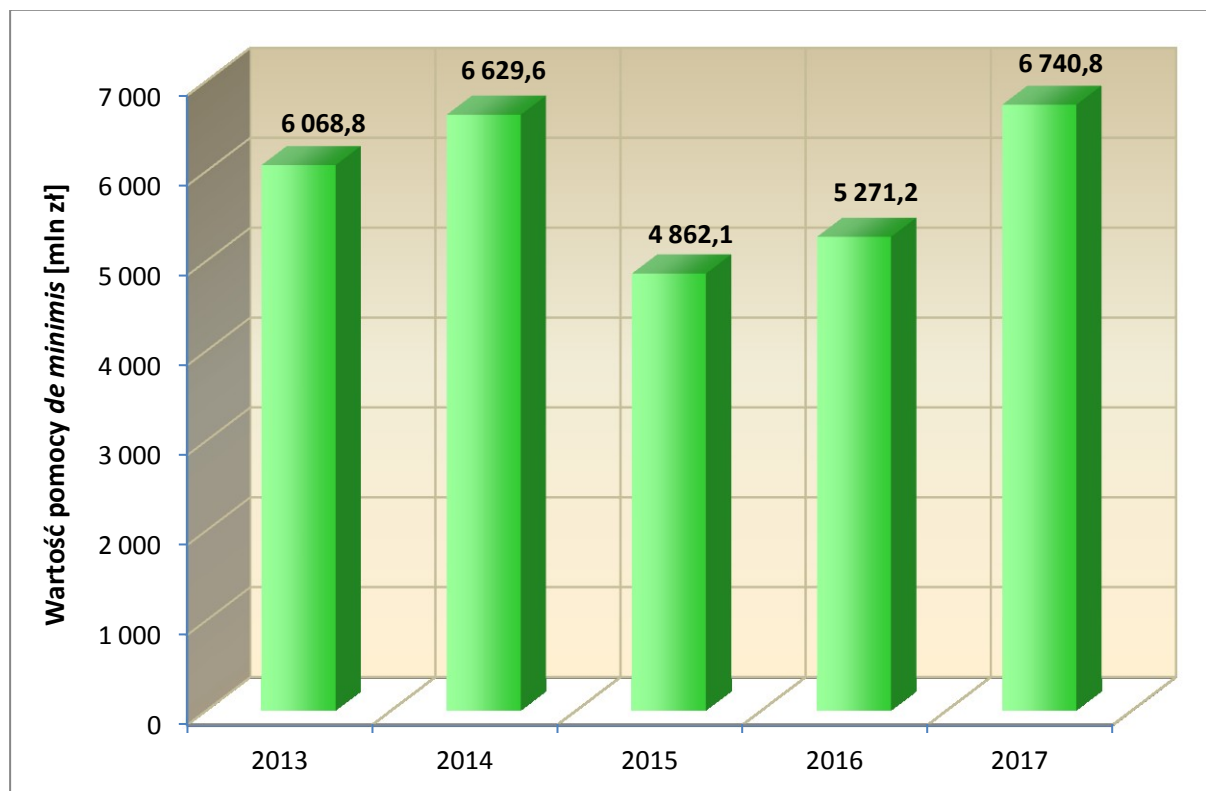
¹⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1936.

¹⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1431, z późn. zm.

¹⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.

wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020¹⁸, która jeszcze rok wcześniej była praktycznie nieudzielana. Szczegóły w dalszej części raportu.

Wykres 1 Wartość pomocy *de minimis* udzielonej w latach 2013-2017

Z porównania wielkości udzielonej pomocy publicznej spełniającej przesłanki art. 107 ust. 1 TFUE¹⁹ i pomocy *de minimis* wynika, że pomocy *de minimis* udziela się zdecydowanie mniej, co jest zrozumiałe ze względu na ograniczenie wielkości pomocy *de minimis* możliwej do otrzymania przez jednego przedsiębiorcę. W latach 2013-2015 jej udział wynosił ok. 1/5. Warto zauważyć, że spadek wartości całkowitej udzielonej pomocy w 2015 roku i ponowny wzrost w latach 2016-2017 nie wpłynął znacząco na udział pomocy *de minimis* - nastąpił jedynie nieznaczny spadek jej udziału do poziomu ok. 14 proc. w 2017 roku.

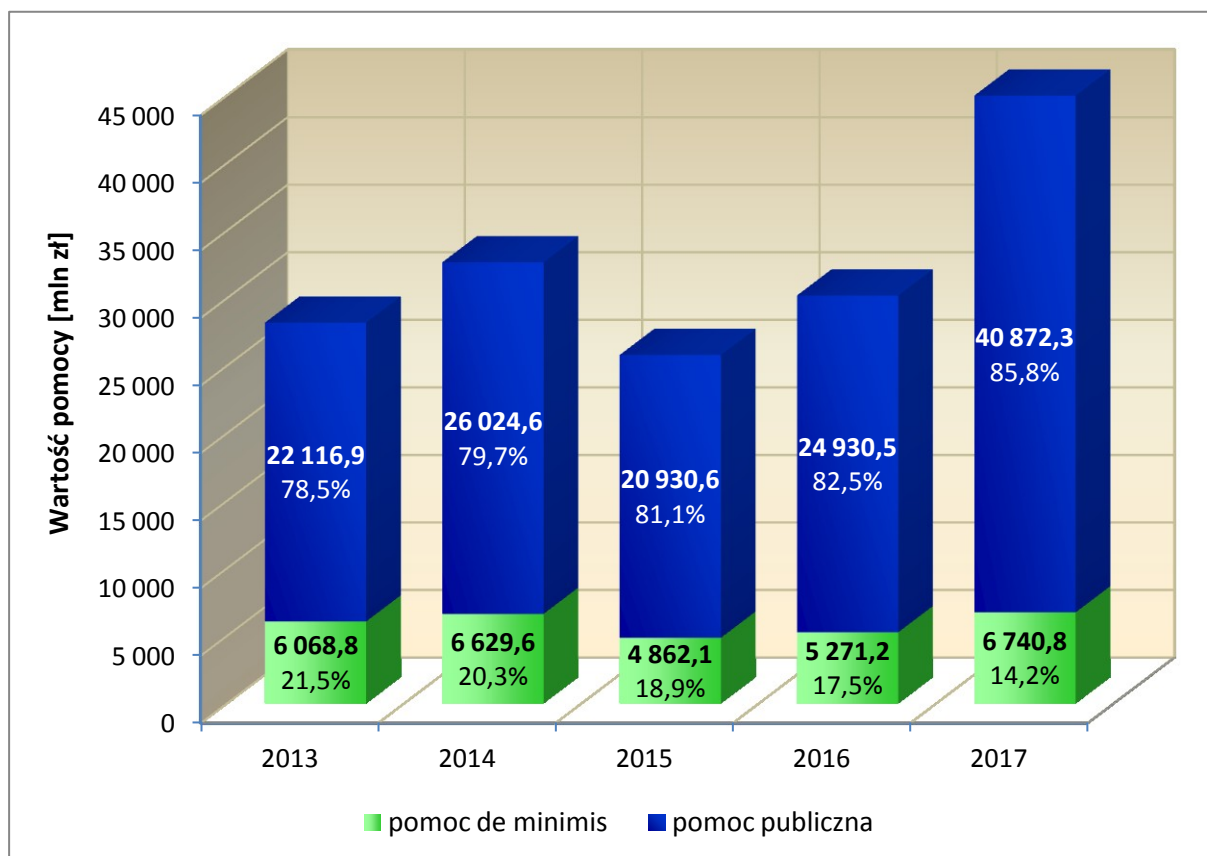
W całym omawianym okresie (2013-2017) tendencja zmian wartości pomocy publicznej (wzrost lub spadek) była zbieżna z tendencją zmian pomocy *de minimis*. W 2014 roku dynamika zmiany wartości pomocy *de minimis* (wzrost o ok. 9 proc.) była mniejsza od dynamiki pomocy publicznej (wzrost o ok. 18 proc.). Związane to było z rozpoczęciem udzielania pomocy publicznej (o wysokiej kwocie) na ochronę środowiska. W 2015 roku pomoc *de minimis* spadła aż o 27 proc., a pomoc publiczna o 20 proc., natomiast w roku 2016 odnotowano powrót tendencji wzrostowej - pomoc *de minimis* zwiększyła się o ponad 8 proc., a pomoc publiczna o 19 proc. W roku 2017 zmiany były jeszcze bardziej wyraźne - wartość pomocy *de minimis* wzrosła o 28 proc., natomiast pomocy publicznej o 64 proc. Było to skutkiem udzielania znacznej pomocy publicznej z przeznaczeniem na rozwój regionalny, prace badawczo-rozwojowe i innowacyjne oraz rozwój sektora

¹⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 627.

¹⁹ Dalej zwana także pomocą publiczną.

telekomunikacyjnego w ramach projektów unijnych finansowanych ze środków perspektywy finansowej 2014-2020.

Wykres 2 Wartość pomocy publicznej spełniającej przesłanki art. 107 ust. 1 TFUE i pomocy *de minimis* udzielonej w latach 2013-2017

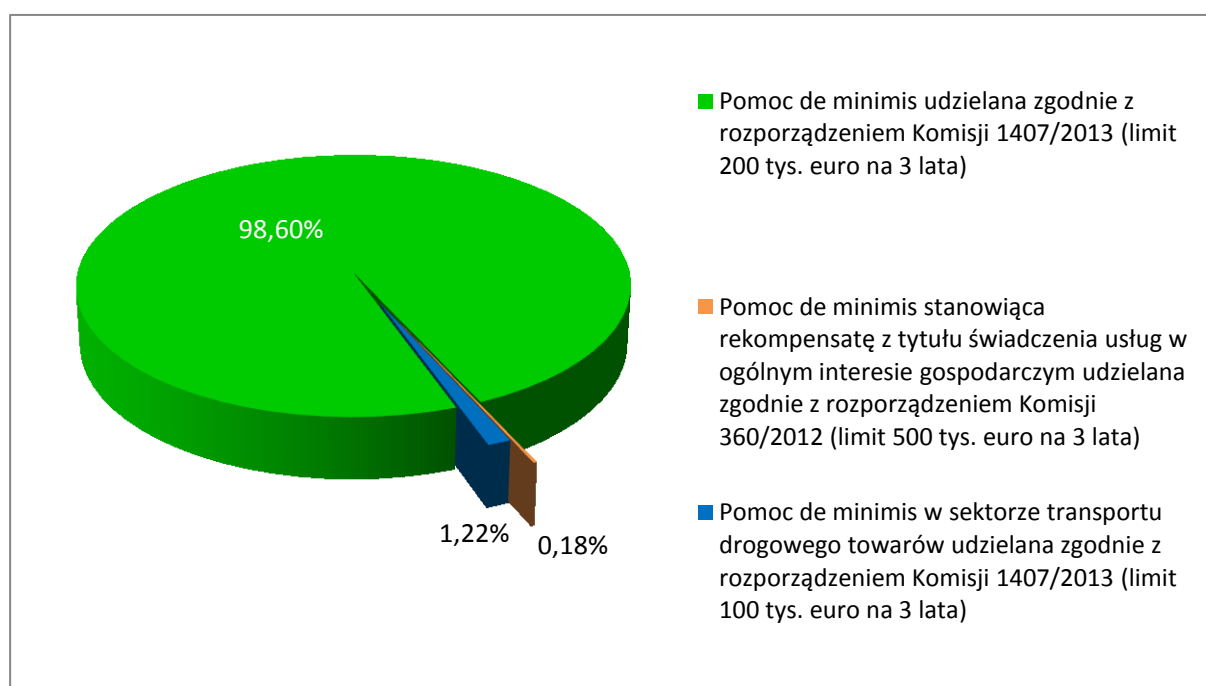

III. POMOC *DE MINIMIS* W UJĘCIU PRZEKROJOWYM

1. Pomoc *de minimis* w podziale według jej rodzaju

W 2017 roku najwięcej pomocy *de minimis* (6 646,2 mln zł, tj. 98,60 proc.) udzielono zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*, gdzie limit dla jednego przedsiębiorcy wynosi 200 tys. euro na 3 lata podatkowe. Pozostałe rodzaje pomocy *de minimis* stanowiły niewielki odsetek pomocy udzielonej w 2017 roku. Pomoc *de minimis* w sektorze transportu drogowego towarów (limit 100 tys. euro na 3 lata podatkowe) udzielana zgodnie z rozporządzeniem nr 1407/2013 stanowiła jedynie 1,22 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis* (82,4 mln zł). Najmniej udzielono jej natomiast zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (limit 500 tys. euro na 3 lata podatkowe) - 12,2 mln zł, co stanowiło zaledwie 0,18 proc. Powyższe dane zostały przedstawione na wykresie 3.

Wykres 3 Wartość pomocy *de minimis* w 2017 r. według jej rodzaju

2. Pomoc *de minimis* w podziale według form pomocy

W niniejszym raporcie dokonano analizy form pomocy *de minimis* w ramach czterech grup oznaczonych literami A, B, C i D. W każdej grupie wyróżniono podgrupy, którym przypisano cyfrę 1 lub 2, w zależności od tego, czy następuje przepływ środków finansowych z budżetu (1), czy też pomoc jest związana z uszczupleniem wpływów budżetowych (2). Do poszczególnych grup i podgrup zaliczono formy pomocy przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3 Formy pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku

Grupa	Podgrupa	Forma pomocy
A dotacje i ulgi podatkowe	A1	dotacje i inne bezzwrotne świadczenia
		dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców)
		inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich zadań statutowych
		refundacje
		rekompensaty
	A2	zwolnienie z podatku
		odliczenie od podatku
		obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku
		obniżenie wysokości opłaty
		zwolnienie z opłaty
		zaniechanie poboru podatku
		zaniechanie poboru opłaty
		umorzenie w całości lub części zaległości podatkowej wraz z odsetkami
		umorzenie w całości lub części odsetek od zaległości podatkowej
		umorzenie opłaty i w całości lub części odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty, kary)
		umorzenie kar
		oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku
		zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku
		umorzenie kosztów egzekucyjnych
		jednorazowa amortyzacja
		umorzenie kosztów procesu sądowego

B subsydia kapitałowo- inwestycyjne	B1	wniesienie kapitału do spółki
C tzw. „miękkie kredytowanie”	C1	pożyczki, kredyty preferencyjne
		dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków)
		pożyczki warunkowo umorzone
	C2	odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę
		odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty), zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) lub zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) wraz z odsetkami
		odroczenie lub rozłożenie na raty płatności kary
		odroczenie lub rozłożenie na raty kosztów egzekucyjnych
		odroczenie lub rozłożenie na raty odsetek
		odroczenie lub rozłożenie na raty kosztów sądowych
D	D1	poręczenia i gwarancje
E inne		

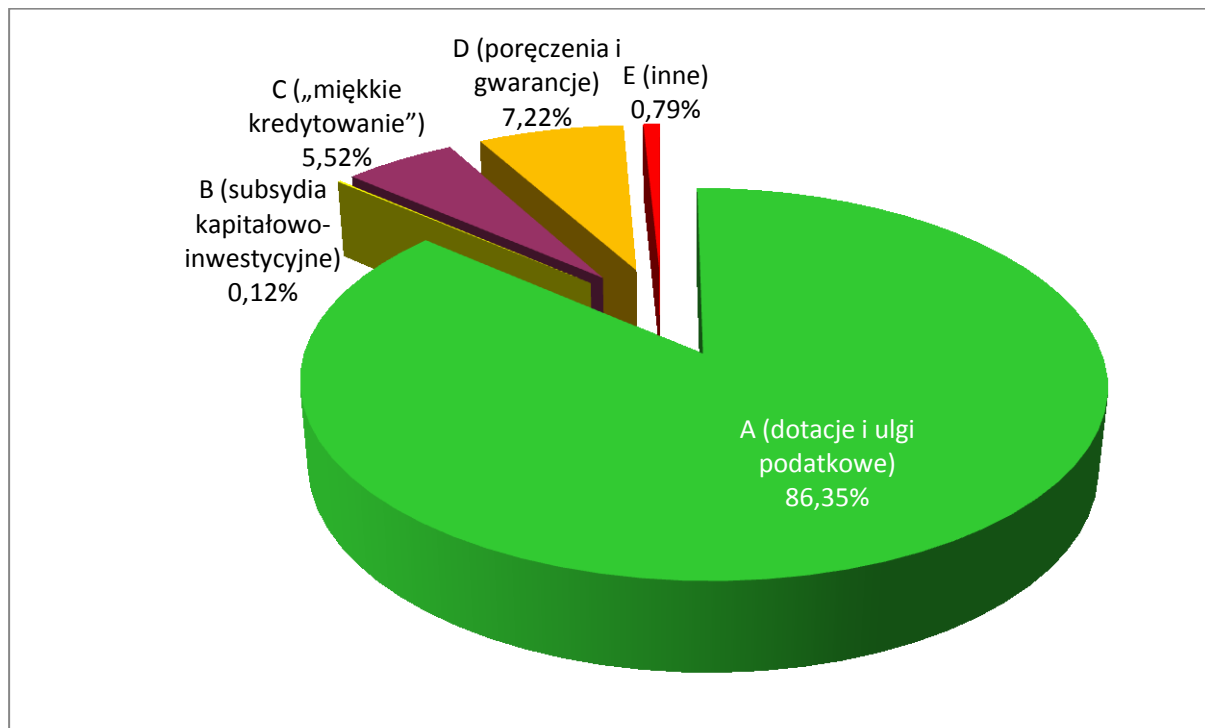
Wśród form pomocy *de minimis*, podobnie jak w 2016 roku, dominowały formy pomocy z grupy A, tj. dotacje i ulgi podatkowe (5 820,7 mln zł), których udział w porównaniu z poprzednim rokiem nieznacznie wzrósł, przekraczając 86 proc. Wzrost ogólnej wartości pomocy *de minimis* związany był przede wszystkim ze zwiększeniem wartości pomocy udzielanej w formie **dotacji i refundacji** o 1 374,3 mln zł (o ok. 1/3).

Spadek wartości pomocy *de minimis* nastąpił w grupie B, czyli subsydiach kapitałowo-inwestycyjnych. Pomoc udzielona w 2017 roku wyniosła 8,1 mln zł (0,1 proc. całej pomocy *de minimis*) i była niższa o 2,8 mln zł (o ok. 1/4) w stosunku do roku poprzedniego.

Wartość pomocy *de minimis* udzielonej w formie pomocy z grupy C, czyli tzw. „miękkiego kredytowania”, osiągnęła wartość 371,8 mln zł (5,5 proc. pomocy *de minimis* ogółem), co oznacza wzrost o 94,9 mln zł (o ok. 1/3) w porównaniu z rokiem poprzednim.

Pomoc *de minimis* z grupy D (poręczenia i gwarancje kredytowe) wzrosła o 18,9 mln zł (o 4,0 proc.) i wyniosła w 2017 roku 486,8 mln zł (7,2 proc. całej pomocy *de minimis*).

Wykres 4 Formy pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku

Analizując bardziej szczegółowo strukturę pomocy *de minimis* w podziale według formy pomocy zauważyć można zdecydowaną przewagę dotacji i refundacji (podgrupa A1), które stanowiły niemal 82 proc. (wzrost udziału o ponad 3 punkty procentowe²⁰ w porównaniu z rokiem poprzednim) całej pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku.

Drugiej co do wielkości pomocy *de minimis* udzielono w formie poręczeń i gwarancji (grupa D1), przy czym jej udział w ogólnej wartości udzielonej pomocy w 2017 roku nieznacznie zmalał (z 8,88 proc. w 2016 roku do 7,22 proc. w 2017 roku).

Udział ulg podatkowych (podgrupa A2) w ogólnej wartości pomocy *de minimis* także się zmniejszył (z 5,94 proc. do 4,42 proc.).

W przypadku podgrupy C2 (odroczenia, rozłożenia na raty) udział spadł nieznacznie (z 3,40 proc. w 2016 roku do 3,28 proc. w 2017 roku). W omawianej grupie pomoc *de minimis* była przyznawana głównie w formie rozkładania na raty opłat, składek, wpłat i zaległości podatkowych, w tym z odsetkami. Z kolei pomoc w formie pożyczek preferencyjnych (podgrupa C1) wzrosła z 1,85 proc. do 2,23 proc. Zmniejszył się natomiast udział (w ogólnej pomocy *de minimis*) pomocy udzielonej w formie wniesienia kapitału (podgrupa B1) - z 0,21 proc. w 2016 roku do 0,12 proc. w 2017 roku.

Szczegółowe dane na ten temat zawarte są w tabeli 4.

²⁰ Dalej także p.p.

Tabela 4 Struktura pomocy *de minimis* w poszczególnych formach pomocy

Forma pomocy	2016			2017		
	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w grupie	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w grupie	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem
Grupa A - Dotacje i subsydia podatkowe ogółem	4 461,5	100,00%	84,64%	↗ 5 820,7	100,00%	86,35%
A1 - dotacje i refundacje	4 148,2	92,98%	78,70%	↗ 5 522,5	94,88%	81,93%
A2 - ulgi podatkowe	313,3	7,02%	5,94%	↘ 298,2	5,12%	4,42%
Grupa B - Subsydia kapitałowo-inwestycyjne ogółem	10,8	100,00%	0,21%	↘ 8,1	100,00%	0,12%
B1 - wniesienie kapitału	10,8	100,00%	0,21%	↘ 8,1	100,00%	0,12%
Grupa C - „Miękkie kredytowanie” ogółem	277,0	100,00%	5,25%	↗ 371,8	100,00%	5,52%
C1 - pożyczki preferencyjne i warunkowo umorzone	97,7	35,27%	1,85%	↗ 150,5	40,48%	2,23%
C2 - odroczenie i rozłożenie na raty płatności wobec budżetu i funduszu	179,3	64,73%	3,40%	↗ 221,3	59,52%	3,28%
Grupa D1 - Poręczenia i gwarancje kredytowe ogółem	467,9	100,00%	8,88%	↗ 486,8	100,00%	7,22%
Grupa E - Inne	54,0	100,00%	1,02%	↘ 53,5	100,00%	0,79%

Analiza sposobu finansowania pomocy *de minimis* w 2017 roku w Polsce wskazuje, że podobnie jak w roku poprzednim, najczęściej udzielano tej pomocy w postaci bezpośrednich wydatków²¹ - ok. 82 proc. Udział form pomocy *de minimis* stanowiących głównie uszczuplenia wpływów do budżetu wyniósł ok. 17 proc. pomocy *de minimis* ogółem. Niecały 1 proc. pomocy *de minimis* stanowiła grupa „inne” zawierająca w sobie zarówno bezpośrednie wydatki, jak i uszczuplenia wpływów.

²¹ Do bezpośrednich wydatków zaliczono pomoc udzieloną w formie dotacji (grupa A1) oraz w formie wniesienia kapitału do spółki (grupa B1).

3. Pomoc *de minimis* w podziale według podstaw prawnych

W 2017 roku pomocy *de minimis* o największej wartości udzielono na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - 2 994,2 mln zł (stanowiła ona 44,4 proc. pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku). W porównaniu z 2016 rokiem wartość tej pomocy nieznacznie spadła (o 6,6 proc.).

Znacząco zwiększyła się pomoc *de minimis* udzielana na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, osiągając w 2017 roku 1 338,6 mln zł, czyli prawie 4-krotną wartość z roku 2016 (wzrost o 250,3 proc.). Stanowiło to niemal 20 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis*. Część projektów realizowanych na podstawie tej ustawy była w 2016 roku jeszcze w fazie przygotowań, zatem w ich przypadku udzielanie pomocy rozpoczęło się dopiero w kolejnym roku.

Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku pomocy udzielanej na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W 2016 roku wartość tej pomocy kształtowała się na poziomie 0,2 mln zł, natomiast w 2017 roku udzielono już 520,4 mln zł (7,7 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis*).

Prawie 7 proc. pomocy *de minimis* (462,7 mln zł) udzielono w 2017 roku na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne. Zgodnie z art. 34a ust. 1a Bank Gospodarstwa Krajowego mógł udzielać pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* w formie poręczeń lub gwarancji w ramach rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Wartość tej pomocy wzrosła w stosunku do 2016 roku o 24,6 mln zł (o 5,6 proc.).

Opisywany wcześniej wzrost wartości pomocy związany z realizacją programów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 odnotowano również w przypadku pomocy udzielanej na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Pomoc udzielona w 2017 roku wyniosła 376,3 mln zł (5,6 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis*), osiągając niemal 4-krotną wartość pomocy z roku poprzedniego (wzrost o 283,0 proc.).

Ponad 98 proc. pomocy *de minimis* w roku 2017 udzielono na podstawie piętnastu aktów prawnych. Zostały one przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5 Największa pomoc *de minimis* według podstaw prawnych jej udzielenia w 2017 roku*

Podstawa prawna	2016		2017	
	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>
ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	3 206,5	60,83%	↓ 2 994,2	44,42%
ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-	382,1	7,25%	↑ 1 338,6	19,85%

2020				
ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	0,2	0,004%	↗	520,4 7,72%
ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne	438,1	8,31%	↗	462,7 6,86%
ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	98,2	1,86%	↗	376,3 5,58%
ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych	143,1	2,72%	↗	160,8 2,39%
ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	150,0	2,85%	↗	152,3 2,26%
ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty	226,4	4,30%	↘	117,3 1,74%
ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych	91,3	1,73%	↗	98,6 1,46%
ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa	72,9	1,38%	↗	96,1 1,43%
ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe	0,0	0,00%	↗	94,4 1,40%
ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych	83,2	1,58%	↘	79,1 1,17%
ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska	268,8	5,10%	↘	72,4 1,07%
ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających	3,7	0,07%	↗	62,2 0,92%
pozostałe akty prawne	106,5	2,02%	↗	115,5 1,71%
Ogółem	5 271,2	100,00%	↗	6 740,8 100,00%

*W tabeli wyszczególniono ustawy, na podstawie których udzielono w 2017 roku najwięcej pomocy *de minimis*; dla porównania podano również wartości pomocy udzielonej w 2016 roku na podstawie tych samych ustaw.

4. Pomoc *de minimis* w podziale według podmiotów udzielających pomocy

Tabela 6 Liczba podmiotów udzielających pomocy *de minimis* w 2017 roku

Rodzaje podmiotów udzielających pomocy <i>de minimis</i>	Liczba podmiotów
Organy jednostek samorządu terytorialnego, w tym:	2 600
▪ marszałkowie województw	16 (spośród 16*)
▪ starostowie powiatów	302 (spośród 314*)
▪ wójtowie gmin, burmistrzowie i prezydenci miast	2 282 (spośród 2 479*)
Organy podatkowe**	400
Organy centralne	26
Organy terenowe	46
Pozostałe podmioty (w tym beneficjenci programów operacyjnych)	509
Ogółem	3 581

*Zgodnie ze stanem na dzień 01.01.2017 r.

**Przez organy podatkowe rozumiane są organy Krajowej Administracji Skarbowej.

W 2017 roku około 3,6 tys. **podmiotów** mających prawo do udzielania pomocy publicznej **udzieliło przedsiębiorcom pomocy *de minimis***. Największą grupę stanowiły organy jednostek samorządu terytorialnego (2,6 tys.), w tym wszyscy marszałkowie województw, 96 proc. starostów powiatów i 92 proc. wójtów gmin, burmistrzów i prezydentów miast.

Tabela 7 Pomoc *de minimis* według podmiotów udzielających pomocy w 2017 roku

Podmiot udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln zł)	Główne podstawy prawne	Wartość pomocy (mln zł)	Główne formy pomocy	Wartość pomocy (mln zł)
Starostowie powiatów	2 146,7	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	2 110,2	refundacja	1 373,8
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	730,4
		ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	20,0	refundacja	12,1
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	7,6
Wójtowie gmin / Burmistrzowie / Prezydenci miast	1 009,6	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	535,2	refundacja	284,0
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	250,9
		ustawa z dnia 7 września 1991 r.	117,2	dotacja i inne	117,2

		o systemie oświaty		bezzwrotne świadczenie	
		ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych	98,5	zwolnienie z podatku	87,4
				obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	9,5
		ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe	94,4	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	93,2
		ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa	52,9	umorzenie w całości lub w części zaległości podatkowej wraz z odsetkami	34,0
		ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	29,4	refundacja	12,5
				zwolnienie z podatku	9,5
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	7,0
Beneficjenci programów operacyjnych i regionalnych programów operacyjnych ²² , przedsiębiorcy publiczni	858,1	ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	781,4	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	640,6
				refundacja	37,9
		ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	43,0	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	28,9
				wniesienie kapitału	5,5
Marszałkowie województw	847,7	ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	503,5	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	380,6
				refundacja	122,9
		ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	323,8	refundacja	174,5
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	149,3
Bank Gospodarstwa Krajowego	463,7	ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne	462,7	gwarancja	462,7

²² W grupie tej znajdują się m.in. izby gospodarcze, izby przemysłowo-handlowe, parki naukowo-technologiczne, fundacje, agencje rozwoju, agencje wspierania przedsiębiorczości, firmy doradczo-szkoleniowe, stowarzyszenia, szkoły wyższe, inkubatory przedsiębiorczości, centra rozwoju biznesu, specjalne strefy ekonomiczne, fundusze poręczeniowo-kredytowe, zakłady doskonalenia zawodowego. Grupa ta nie obejmuje jednostek samorządu terytorialnego, które również udzielają pomocy *de minimis* ze środków unijnych, co zostało uwzględnione w kwotach pomocy przy tych podmiotach.

Ochotnicze Hufce Pracy	335,2	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	335,2	refundacja	335,2
Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	315,8	ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	315,8	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	315,8
Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	210,1	ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	196,6	refundacja	186,6
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	162,5	ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych	160,8	rozłożenie na raty płatności zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) z odsetkami lub bez	91,6
				rozłożenie na raty opłaty (składki, wpłaty)	67,2
Urzędy skarbowe	121,7	ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych	78,8	obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	73,9
				jednorazowa amortyzacja	4,9
		ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa	41,2	rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami	35,0
				umorzenie odsetek od zaległości podatkowej	2,8
				umorzenie w całości lub w części zaległości podatkowej wraz z odsetkami	1,7
Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	99,2	ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	99,2	refundacja	95,8
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	63,8	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska	55,9	pożyczki warunkowo umorzone	27,8
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	15,1

		ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	7,9	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	7,9
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	62,2	ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających	62,2	pożyczki warunkowo umorzone	62,2
inne podmioty	44,4				
Ogółem	6 740,8				

Tak jak w roku poprzednim grupą podmiotów, która w 2017 roku udzieliła pomocy *de minimis* o największej wartości, były organy jednostek samorządu terytorialnego - 59,4 proc. łącznej wartości pomocy (4 004,8 mln zł).

- **Najwięcej pomocy *de minimis* udzielili starostowie powiatów** (2 146,7 mln zł) - przede wszystkim w formie refundacji oraz dotacji i innego bezzwrotnego świadczenia²³ przekazanych na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (2 110 mln zł).
- **Wójtowie gmin oraz burmistrzowie i prezydenci miast** udzielili łącznie 1 009,6 mln zł pomocy *de minimis*, najwięcej w formie dotacji i refundacji na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (535,2 mln zł). Znaczną wartość miała także pomoc na dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników, udzielona na podstawie art. 70b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (117,2 mln zł) oraz art. 122 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe²⁴ (94,4 mln zł). Jak co roku, samorządowe organy podatkowe udzieliły także pomocy *de minimis* na podstawie ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych²⁵ - 98,5 mln zł (głównie w formie zwolnień podatkowych), a także na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa²⁶ - 52,9 mln zł (najczęściej w formie umorzenia zaległości podatkowych).
- Znaczącej pomocy udzielili także **marszałkowie województw** - 847,7 mln zł. Również w tym przypadku pomoc była udzielana głównie na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (503,5 mln zł), a ponadto na podstawie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (323,8 mln zł).

Poza jednostkami samorządu terytorialnego największej pomocy (858,1 mln zł) udzieliły podmioty z grupy obejmującej **beneficjentów programów operacyjnych i regionalnych programów operacyjnych oraz przedsiębiorców publicznych**, głównie w formie dotacji i refundacji na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (781,4 mln zł).

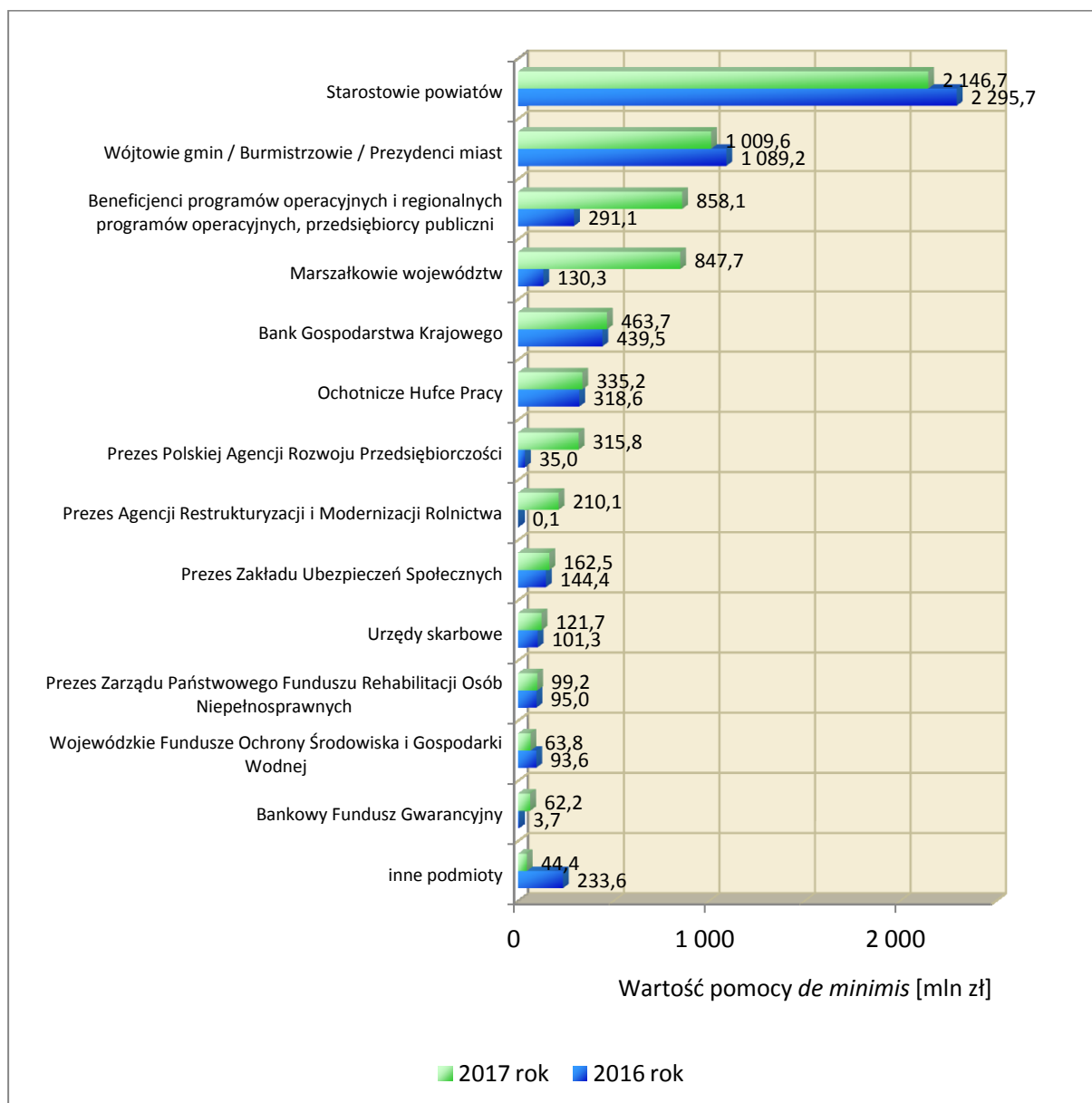
²³ Dalej zwane także dotacją.

²⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.

²⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1445, z późn. zm.

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 800, z późn. zm.

Wykres 5 Pomoc *de minimis* według podmiotów udzielających pomocy

W przypadku większości podmiotów udzielających pomocy wystąpił w 2017 roku wzrost wartości udzielonej pomocy, jednak niektóre podmioty odnotowały jej spadek. Należą do nich: starostowie powiatów, wójtowie gmin oraz burmistrzowie i prezydenci miast, fundusze ochrony środowiska.

Trzydzieści grup podmiotów wskazanych w tabeli 7 udzieliło pomocy, która stanowi ponad 99 proc. całej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku.

5. Pomoc *de minimis* w podziale według województw

Badając położenie geograficzne siedziby przedsiębiorstw, które otrzymały w 2017 roku pomoc *de minimis*, można zauważyć, że podobnie jak w latach ubiegłych, **najwięcej tej pomocy udzielono przedsiębiorcom z województwa mazowieckiego** (765,5 mln zł), **wielkopolskiego** (628,9 mln zł) i **śląskiego** (613,5 mln zł), których łączny udział w ogólnej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w roku 2017 sięga 29,8 proc.

Najmniej pomocy *de minimis*, tak jak w poprzednim roku, otrzymali beneficjenci z województwa opolskiego (165,3 mln zł), **lubuskiego** (171,9 mln zł), i **podlaskiego** (197,8 mln zł). Pomoc *de minimis* udzielona przedsiębiorcom posiadającym siedzibę we wspomnianych województwach łącznie stanowiła 7,9 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku.

W porównaniu z rokiem 2016 na terenie wszystkich województw zwiększyła się wartość otrzymanej pomocy *de minimis*. Największy wzrost wystąpił w województwie podkarpackim - o 212,0 mln zł (o 64,6 proc.), świętokrzyskim - o 161,0 mln zł (o 76,6 proc.) i lubelskim - o 132,7 mln zł (o 54,5 proc.). Najmniej wzrosła wartość pomocy w województwie opolskim - o 20,7 mln zł (o 14,3 proc.), lubuskim - o 26,3 mln zł (o 18,0 proc.) i kujawsko-pomorskim - o 33,5 mln zł (o 10,7 proc.).

Tabela 8 Pomoc *de minimis* w podziale na województwa według siedziby beneficjenta pomocy

Województwo	2016		2017	
	Wartość pomocy <i>de minimis</i> (mln zł)	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem	Wartość pomocy <i>de minimis</i> (mln zł)	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem
mazowieckie	637,8	12,10%	↗ 765,5	11,36%
wielkopolskie	565,0	10,72%	↗ 628,9	9,33%
śląskie	557,5	10,58%	↗ 613,5	9,10%
małopolskie	451,3	8,56%	↗ 572,2	8,49%
podkarpackie	328,4	6,23%	↗ 540,3	8,02%
dolnośląskie	344,4	6,53%	↗ 474,8	7,04%
pomorskie	339,4	6,44%	↗ 469,7	6,97%
łódzkie	359,4	6,82%	↗ 428,7	6,36%
lubelskie	243,7	4,62%	↗ 376,5	5,59%
świętokrzyskie	210,2	3,99%	↗ 371,2	5,51%
kujawsko-pomorskie	312,8	5,93%	↗ 346,3	5,14%
warmińsko-mazurskie	249,3	4,73%	↗ 328,8	4,88%
zachodniopomorskie	235,3	4,46%	↗ 286,8	4,25%
podlaskie	146,0	2,77%	↗ 197,8	2,93%
lubuskie	145,6	2,76%	↗ 171,9	2,55%
opolskie	144,6	2,74%	↗ 165,3	2,45%
brak danych*	0,5	0,01%	↗ 2,6	0,04%
Ogółem	5 271,2	100,00%	6 740,8	100,00%

*w sprawozdaniu nie podano siedziby lub miejsca zamieszkania beneficjenta

Wielkość pomocy *de minimis* w podziale na województwa została ustalona w oparciu o kryterium siedziby przedsiębiorcy, który otrzymał taką pomoc. Należy w związku z tym zaznaczyć, że wysoka wartość pomocy *de minimis* przypisana niektórym województwom może wynikać z faktu, iż wielu przedsiębiorców wybiera duże miasta na swoją siedzibę. Jednocześnie nie jest wykluczone, że przedsiębiorca mający siedzibę na obszarze jednego województwa otrzymał pomoc *de minimis* w związku z działalnością prowadzoną na obszarze innego województwa (np. w związku z posiadaniem tam oddziału).

Należy także zauważyć, iż poszczególne województwa bardzo różnią się między sobą jeśli chodzi o poziom przedsiębiorczości rozumianej jako udział przedsiębiorców działających w danym województwie w całkowitej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w Polsce. Z tego względu dokonywanie analiz jedynie w oparciu o bezwzględne wartości pomocy *de minimis* w poszczególnych województwach może być mylące. W związku z tym poniżej zestawiono udział pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom z poszczególnych województw w ogólnej wartości pomocy *de minimis* z danymi wskazującymi na poziom przedsiębiorczości w poszczególnych województwach²⁷.

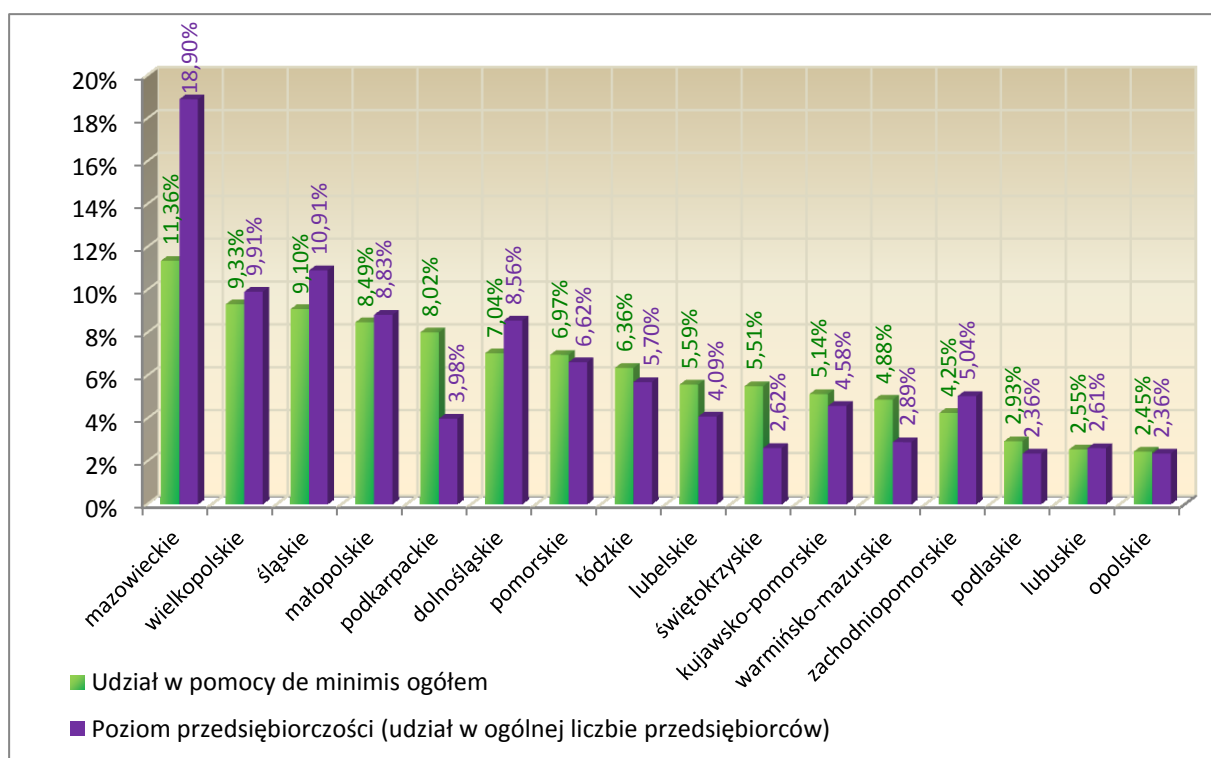
Tabela 9 Udział województw w ogólnej wartości pomocy *de minimis* na tle poziomu przedsiębiorczości województw w 2017 roku

Województwo	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>	Poziom przedsiębiorczości (udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw)
mazowieckie	11,36%	18,90%
wielkopolskie	9,33%	9,91%
śląskie	9,10%	10,91%
małopolskie	8,49%	8,83%
podkarpackie	8,02%	3,98%
dolnośląskie	7,04%	8,56%
pomorskie	6,97%	6,62%
łódzkie	6,36%	5,70%
lubelskie	5,59%	4,09%
świętokrzyskie	5,51%	2,62%
kujawsko-pomorskie	5,14%	4,58%
warmińsko-mazurskie	4,88%	2,89%
zachodniopomorskie	4,25%	5,04%
podlaskie	2,93%	2,36%
lubuskie	2,55%	2,61%
opolskie	2,45%	2,36%

²⁷ Ze względu na fakt, iż sprawozdania Głównego Urzędu Statystycznego zawierające informacje o faktycznej liczbie przedsiębiorstw (ustalonej na podstawie badania statystycznego) oraz wielkości PKB w podziale na województwa za 2017 rok nie były dostępne w momencie sporządzania niniejszego Raportu, w obliczeniach uwzględniono publikowane przez GUS dane o liczbie zarejestrowanych w rejestrze REGON przedsiębiorców deklarujących prowadzenie działalności, tj. z wyłączeniem tych, którzy zawiesili działalność bądź znajdują się w stanie upadłości lub likwidacji (wg stanu na 31.12.2017 r.). W związku z powyższym należy zaznaczyć, iż mimo uwzględnienia ww. wyłączenia, liczba oparta na rejestrze REGON może być zawyżona (obejmuje ona przedsiębiorców, którzy pomimo zakończenia działalności nie wyrejestrowali się).

Zestawienie powyższych wartości pozwala stwierdzić, że w 9 województwach udział pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w ogólnej wartości pomocy *de minimis* przewyższa poziom przedsiębiorczości tych województw - dotyczy to zwłaszcza województwa podkarpackiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i lubelskiego. Natomiast w pozostałych 7 województwach sytuacja jest odwrotna - najwyraźniej widać to w przypadku województwa mazowieckiego, śląskiego i dolnośląskiego.

Wykres 6 Pomoc *de minimis* udzielona w poszczególnych województwach w porównaniu z poziomem przedsiębiorczości w roku 2017

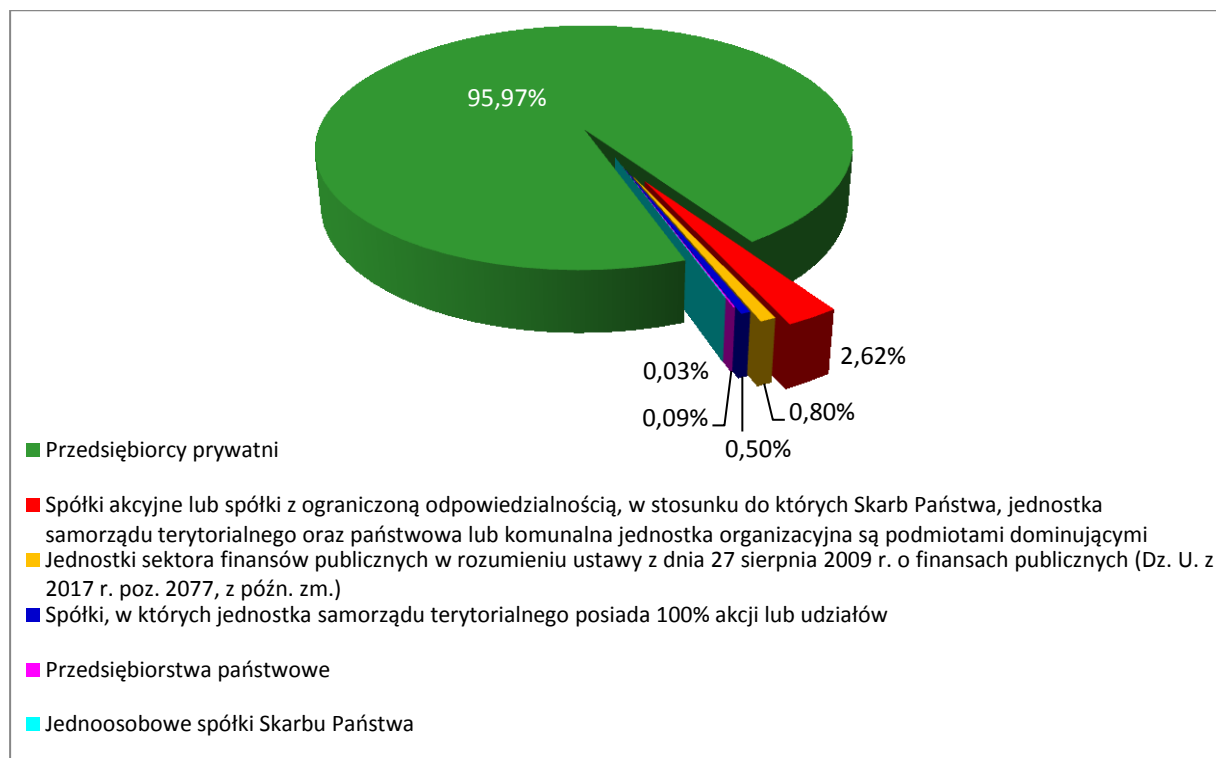
6. Pomoc *de minimis* w podziale według formy prawnej beneficjenta pomocy

W 2017 roku **najwięcej pomocy *de minimis* uzyskali przedsiębiorcy prywatni** (ok. 96 proc. ogólnej wartości pomocy). Pozostałe podmioty stanowiły niewielki procent beneficjentów pomocy *de minimis*.

Tabela 10 Wartość pomocy *de minimis* w 2017 roku ze względu na formę prawną beneficjenta

Forma prawna przedsiębiorcy	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>
Przedsiębiorcy prywatni	6 469,0	95,97%
Spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w stosunku do których Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego oraz państwowa lub komunalna jednostka organizacyjna są podmiotami dominującymi	176,7	2,62%
Jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych	53,8	0,80%
Spółki, w których jednostka samorządu terytorialnego posiada 100% akcji lub udziałów	33,4	0,50%
Przedsiębiorstwa państwowe	5,8	0,09%
Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	2,1	0,03%

Wykres 7 Wartość pomocy *de minimis* w 2017 roku ze względu na formę prawną beneficjenta

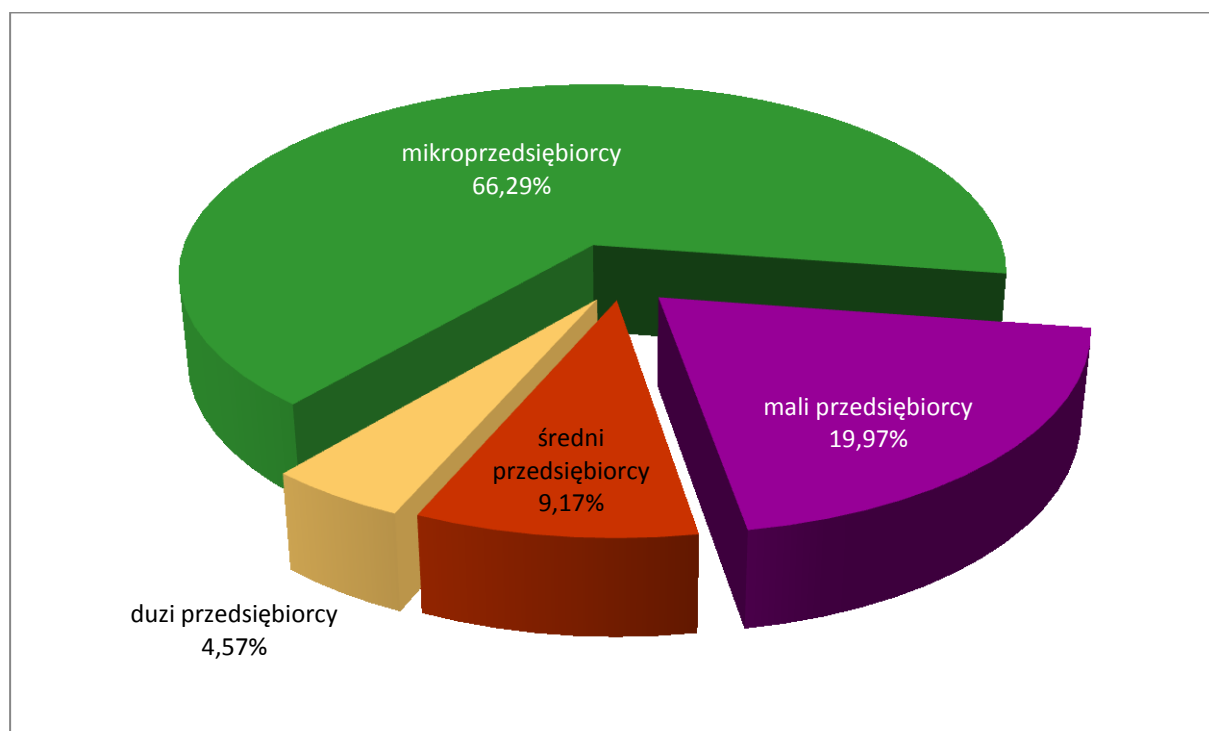
7. Pomoc *de minimis* w podziale według wielkości beneficjentów

W 2017 roku około 95 proc. pomocy *de minimis* udzielono mikro-, małym i średnim przedsiębiorcom. Czynniki, takie jak:

- proste zasady udzielania pomocy *de minimis* (warunkiem, który powinien spełnić jej beneficjent, było nieprzekraczanie w ciągu trzech lat określonego limitu pomocy),
- często brak powiązania z konkretnym projektem,
- ograniczone możliwości absorpcji kapitału sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorców

powodują, że corocznie pomocą *de minimis* zainteresowane są przede wszystkim mniejsze podmioty. Potwierdzeniem tego jest fakt, że 2/3 tego rodzaju pomocy w 2017 roku otrzymali mikroprzedsiębiorcy, a 1/5 mali przedsiębiorcy. Szczegółowe dane dotyczące podziału pomocy według wielkości beneficjentów przedstawiono na wykresie 8, a porównanie tych wielkości z rokiem 2016 w tabeli 11.

Wykres 8 Wartość udzielonej w 2017 roku pomocy *de minimis* ze względu na wielkość beneficjenta

Największy wzrost wartości pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku w stosunku do roku poprzedniego wystąpił w przypadku mikroprzedsiębiorców - o 984,1 mln zł (o 28 proc.) oraz w przypadku małych przedsiębiorców - o 260,4 mln zł (o 24 proc.). Średni przedsiębiorcy otrzymali o 130,8 mln zł (o 27 proc.) więcej pomocy *de minimis*. Najmniej wzrosła wartość pomocy udzielonej dużym przedsiębiorcom - o 94,4 mln zł (w kontekście dynamiki zmiany oznacza to jednak wzrost większy niż w przypadku pozostałych grup - wyniósł on 44 proc.).

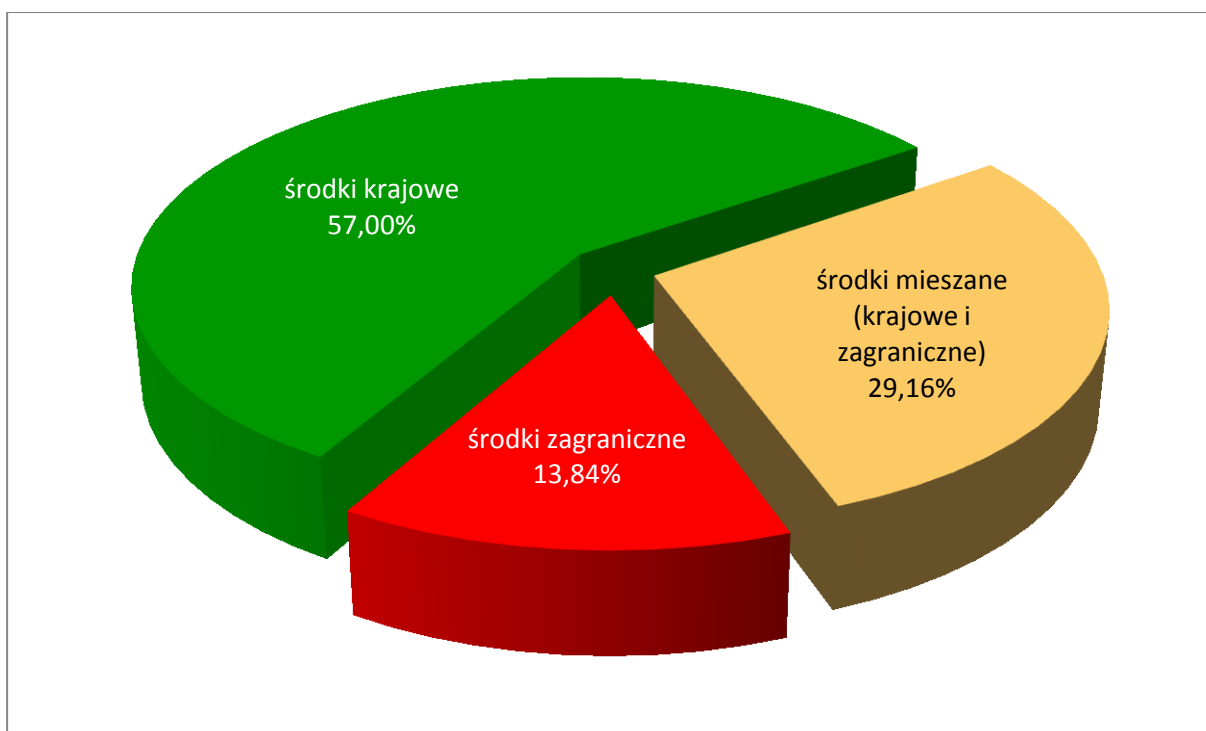
Tabela 11 Wartość udzielonej pomocy *de minimis* ze względu na wielkość beneficjenta

Wielkość przedsiębiorcy	2016		2017	
	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>
mikroprzedsiębiorcy	3 484,3	66,10%	4 468,4	66,29%
mali przedsiębiorcy	1 085,5	20,59%	1 345,8	19,97%
średni przedsiębiorcy	487,4	9,25%	618,2	9,17%
duzi przedsiębiorcy	213,9	4,06%	308,3	4,57%
Ogółem	5 271,2	100,00%	6 740,8	100,00%

8. Pomoc *de minimis* w podziale według źródła pochodzenia pomocy

Pomoc *de minimis* udzielana była w 2017 roku **głównie ze środków pochodzenia krajowego** - 3 842,5 mln zł (57 proc. pomocy *de minimis*), w mniejszej części ze środków **mieszanych (jednocześnie pochodzenia zagranicznego i krajowego)** - 1 965,7 mln zł, (29 proc. pomocy *de minimis*), a **najmniej pomocy *de minimis* udzielono ze środków pochodzenia wyłącznie zagranicznego** - 932,7 mln zł (14 proc. pomocy *de minimis*).

Wykres 9 Wartość pomocy *de minimis* według źródła jej pochodzenia

W porównaniu do roku poprzedniego, w 2017 roku nastąpił spadek udziału pomocy *de minimis* udzielanej ze środków pochodzenia wyłącznie krajowego i wzrost łącznego udziału pomocy *de minimis* ze środków mieszanych oraz zagranicznych. Zwiększenie udziału środków ze źródła mieszanego wynika ze wzrostu udzielania pomocy *de minimis* w ramach projektów realizowanych z udziałem środków unijnych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

IV. PODSUMOWANIE

Wartość pomocy *de minimis* udzielonej w 2017 roku w Polsce wyniosła 6 740,8 mln zł, co stanowiło 14,2 proc. całości wsparcia udzielonego przedsiębiorcom ze środków publicznych. Do roku 2014 wartość udzielanej pomocy *de minimis* wykazywała tendencję wzrostową. W 2015 roku wartość pomocy *de minimis* spadła o około 26 proc. w porównaniu z rokiem poprzednim, co można tłumaczyć wygaszaniem programów operacyjnych realizowanych w ramach unijnej perspektywy finansowej na lata 2007-2013, podczas gdy programy z nowej perspektywy były dopiero uruchamiane. Spadek ten był częściowo niwelowany ze względu na **zastępowanie pomocy publicznej na zatrudnienie i szkolenia pomocą *de minimis***. W 2016 roku pomoc *de minimis* ponownie wzrosła o około 8 proc. w stosunku do roku poprzedniego, a w roku 2017 wzrost ten był jeszcze bardziej wyraźny i wyniósł ok. 28 proc. Wynikał on w dużym stopniu z uruchomienia wielu programów unijnych z perspektywy finansowej 2014-2020.

Pomoc *de minimis* udzielona w 2017 roku wykazywała pewne tendencje, które występowały również w przypadku pomocy publicznej spełniającej przesłanki art. 107 ust. 1 TFUE udzielonej w tym samym roku. Przede wszystkim dominacja bezpośrednich wydatków z budżetu państwa - ok. 82 proc. pomocy *de minimis* i 91 proc. pomocy publicznej²⁸ oraz bardzo duży udział prywatnych przedsiębiorców wśród beneficjentów pomocy *de minimis* - 96 proc. (67 proc. w przypadku pomocy publicznej)²⁹.

Główna różnica między pomocą publiczną a pomocą *de minimis*, to dominacja mikro-, małych i średnich przedsiębiorców wśród beneficjentów pomocy *de minimis* (95-procentowy udział w ogólnej wartości pomocy *de minimis* w 2017 roku). Natomiast udział wartości pomocy publicznej udzielonej grupie przedsiębiorców tej wielkości w ogólnej wartości pomocy publicznej to jedynie około 42 proc. Wiąże się to z kwotowym ograniczeniem pomocy *de minimis*, przez co korzystają z niej głównie mniejsze podmioty. Różnicę szczególnie widać w grupie mikroprzedsiębiorców, którzy w 2017 roku stanowili około 66 proc. beneficjentów pomocy *de minimis* i zaledwie około 10 proc. beneficjentów pomocy publicznej³⁰.

²⁸ Pomoc publiczna w podziale według formy pomocy, w: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2017 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2018.

²⁹ Pomoc publiczna w podziale według formy prawnej beneficjenta pomocy, tamże.

³⁰ Pomoc publiczna w podziale według wielkości beneficjentów, tamże.